

Серед **функціональних** компетентностей у галузі безпеки життєдіяльності можна виокремити:

✓ *практично-діяльну* (сформованість знань і умінь зі здійснення безпечної діяльності; постановка й розв'язок проблемних ситуацій; інтелектуальна, дослідницька діяльність);

✓ *організаційно-управлінську* (обґрунтування та методичне забезпечення проведення навчання з питань безпеки життєдіяльності; вміння надати допомогу та консультації з практичних питань безпеки життєдіяльності);

✓ *технологічну* (наявність знань, умінь та навичок, пов'язаних із використанням технічних засобів; уявленнє про позитивний та негативний вплив техносфери на життєдіяльність людини);

✓ *педагогічно-консультативну* (обґрунтування та методичне забезпечення проведення навчання серед учнівського та педагогічного колективів з питань безпеки життєдіяльності; вміння надати допомогу та консультації учням та працівникам з практичних питань безпеки життєдіяльності та при умовах надзвичайних ситуаціях) тощо.

Соціальні компетенції у студентів формуються під час різних форм колективної діяльності (ми більш схилиємось до роботи в міні-групах при виконанні лабораторних робіт). Означаючи соціальні компетенції мають на увазі здатність, уміння знаходити інформацію в невизначеній ситуації й упевнено будувати свою поведінку для досягнення балансу між своїми потребами, очікуванням, сенсом життя і вимогами соціальної дійсності, уміння задовольняти бажання, спираючись на норми. Соціальні компетенції поділяємо на:

✓ *комунікативні* (здатність виконувати різні ролі та функції в колективі, проявляти ініціативу, підтримувати та керувати власними взаєминами з іншими; визначати мету комунікації, вміти емоційно налаштуватися на спілкування з іншими);

✓ *соціально-практичні* (брати на себе відповідальність за прийняті рішення та їх виконання; спільно визначати цілі діяльності, планувати, розробляти й реалізовувати проекти у сфері безпеки життєдіяльності).

Подана класифікація виступає тільки початковим етапом створення системи професійних компетенцій з безпеки життєдіяльності майбутнього вчителя. З огляду на вище сказане та на сучасні проблеми людства з безпеки життя, видно що пріоритетним напрямом в системі вищої освіти на сьогодні обґрунтовано виступає компетентісний підхід до вивчення безпеки життєдіяльності майбутніми фахівцями.

Список використаних джерел:

1. Бібік Н. М. Компетентісний підхід: рефлексивний аналіз застосування / Н. М. Бібік // Компетентісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи. – К. : „К.І.С.”, 2004. – (Бібліотека з освітньої політики). – С. 45–50.
2. Психологія и педагогика : учебное пособие / под ред. А.А. Бодалева, В.И. Жукова, Л.Г. Лаптева, В.А. Сластенина. – М. : Изд-во Института психотерапии, 2002. – 585 с.
3. Закон України "Про вищу освіту". – К. – №2984-III, із змінами від 19 січня 2010 р.
4. Пометун О. Теорія і практика послідовної реалізації компетентісного підходу в досвіді зарубіжних країн // Компетентісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи / під заг. ред. О.В. Овчарук. – К. : "К.І.С.", 2004. – (Бібліотека з освітньої політики). – С. 16–25.
5. Професійна компетентність учителя та культура мислення учнів. – Режим доступу: <http://www.osvita.ua/school/technol/1913>.
6. Телешак О.А. Компетентісний підхід як засіб підвищення рівня підготовки студентів з безпеки життєдіяльності // Наукові праці Донецького національного технічного університету. – Серія: Педагогіка, психологія, соціологія. – Випуск №6. – 2009. – С.96–100.

The article is devoted a problem to introduction of the competencies going near professional preparation of future teachers, going is analysed near classification of jurisdictions and the attempt of determination of basic jurisdictions took a place from safety of vital functions.

Key words: professional competence, competencies approach, jurisdiction, safety of vital functions.

Отримано: 16.05.2011

УДК 378.14

Н. С. Сичевська

Вінницький кооперативний інститут

ПОЄДНАННЯ КОМПЕТЕНТІСНОГО, ДІЯЛЬНІСНОГО ТА ОСОБИСТІСНО ЗОРІЄНТОВАНОГО ПІДХОДІВ В УМОВАХ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ КОЛЕДЖІВ

У статті розглядається проблема формування фахової компетентності майбутніх техніків-технологів ресторанного господарства. Показано, що вона може бути вирішена тільки шляхом комплексної перебудови освітнього процесу в коледжі, що включає перегляд змісту та методів навчання професійно-орієнтованих дисциплін, активізацію самостійної роботи студентів.

Ключові слова: компетентність, професійна компетентність, компетенції, діяльнісний та особистісно орієнтований підхід.

Однією з характерних ознак сучасного етапу розвитку професійної освіти є підготовка робітників і фахівців у галузі ресторанного господарства, яка інтенсивно розвивається в умовах ринкової економіки України. За даними Держкомстату України оборот ресторанного господарства за січень-жовтень 2010 р. проти січня-жовтня попереднього року збільшився на 2,4% і склав 14,3 млрд. грн.

Асоціація ресторанного бізнесу України повідомляє, що в останні роки темпи розвитку ресторанного бізнесу коливаються в межах шістдесяті – ста відсотків на рік. Такі дані відносяться і до столиці, де начебто ринок дійшов до свого насичення. Бізнес-довідник Києва містить інформацію про понад 600 закладів громадського харчування, при тому, що за радянських часів їх налічувалося близько вісімдесяти. Тим не менш, така кількість місць громадського харчування в шість-сім разів менша, ніж у Москві, а в порівнянні з Парижем – у сорок разів. Офіційні дані говорять про те, що ресторанний бізнес України розвинений лише на 10%, аз наявних шести сотень ресторанів, добре йде робота тільки у половині. Це говорить про жорстку конкуренцію, проте поява вільних ринкових відносин під-

штовхнула багатьох підприємців пов'язати свій бізнес зі сферою громадського харчування. За короткий період часу були відкриті сотні закусочних, кафе, ресторанів. Сьогодні можна говорити про розвинену інфраструктуру закладів, що задовольняють різні потреби клієнта – від бажання перекусити „нашвидкуруч” до проведення корпоративних святкування або ділових переговорів.

У ринкових умовах господарювання, появи великої кількості середніх і малих підприємств харчової промисловості виникла потреба в професійно-мобільних, висококваліфікованих робітниках і різнобічно освічених фахівцях, здатних до творчої та ініціативної професійної діяльності, швидкої адаптації до виробничих умов, що постійно змінюються.

Сьогодні більшість освітніх установ дають майбутньому фахівцю жорстку систему знань, умінь і навичок, виключаючи формування потреби в самореалізації, професійному становленні, не враховуючи сучасні вимоги професійного середовища. Даний підхід не забезпечує соціальний захист випускників, не готує їх до протистояння умовам ринку, основою якого є суперництво, витримати яке може тільки конкурентоспроможний фахівець.

Аналіз останніх досліджень. Отже, основною метою професійної освіти є підготовка кваліфікованого фахівця, здібного до ефективної професійної роботи за фахом і конкурентного на ринку праці. Завдання сучасних вищих навчальних закладів – формування компетентної особистості, яка володіє не лише знаннями, високими моральними якостями і є професіоналом, а й уміє діяти адекватно у відповідних ситуаціях, застосовуючи знання й беручи на себе відповідальність за свою діяльність. Вважається, що формування в майбутнього фахівця важливих компетентностей надасть можливості краще орієнтуватись у сучасній швидкоплинній зміні потреб ринку праці [4, с.22].

Значний внесок до розуміння суті професійної компетентності внесли праці Е.В.Бондаревської, Б.С.Гершунського, А.А.Деркач, І.А.Зимньої, А.К.Маркової, Л.А.Петровської та ін. Особливості компетентнісного підходу в сучасній освіті розглядають у своїх працях Н.М.Бібік, І.О.Зимняя, В.А.Козирев, В.В.Краєвський, О.І.Локшина, О.В.Овчарук, О.І.Пометун, А.Н.Шадріков, А.В.Хуторський та ін. [2].

Наукові розвідки в цьому напрямі здійснюються з часу проведення у березні 1996 року Бернського симпозиуму у рамках проекту „Середня освіта для Європи”, де були визначені ключові компетентності сучасної людини. У подальших дослідженнях С.П.Бондар, О.Л.Кононко, Л.Л.Хоружої, А.В.Хуторського, В.Циби, І.П.Яшук здійснювались спроби дати визначення узагальненому поняттю та конкретизувати його стосовно різних вікових та соціальних груп, галузей знань і сфер діяльності.

Невирішені аспекти проблеми. Проте, незважаючи на збільшення кількості наукових публікацій з проблем компетентнісного підходу, понятійний апарат, що характеризує суть цього підходу в освіті, ще не устоявся. Немає науково-методичних розробок, що стосуються особливостей формування фахової компетентності випускників коледжів, викладачі яких не завжди уявляють, як можна реалізувати компетентнісний підхід у навчанні.

Мета статті – довести необхідність і показати можливі шляхи поєднання компетентнісного, діяльнісного та особистісно зорієнтованого підходів у коледжах.

Виклад основного матеріалу. Основною відмінною рисою компетентнісного підходу в коледжах є його діяльнісний характер. Ми глибоко переконані в тому, що для побудови практико-орієнтованої освіти в коледжах необхідний новий, компетентнісно-діяльнісний підхід, що спрямований на набуття окрім знань, умінь і навичок, ще й досвіду практичної діяльності. Освіта в коледжі не може бути практико-орієнтованою без набуття досвіду діяльності, рівень якого більш точно визначається методами компетентнісного підходу, орієнтованого, насамперед, на досягнення певних результатів, набуття професійно значущих компетентцій. Оволодіння ж компетенціями неможливе без набуття досвіду діяльності, тобто компетенція та діяльність нерозривно пов'язані між собою.

Практичний досвід і дослідницька робота показують, що випускники коледжів не мають якостей, що затребувані сьогодні на ринку праці:

- наявність високого рівня теоретичних знань та їх адекватне застосування на практиці;
- якісне виконання службових обов'язків;
- здатність приймати самостійні рішення;
- дотримання дисципліни;
- здатність до безперервного саморозвитку, підвищення кваліфікації;
- наявність професійно необхідних особистісних якостей;
- адекватна оцінка наслідків своїх дій.

Компетентнісний підхід до оновлення змісту освіти розглядаємо як необхідний крок для забезпечення відповідності професійної підготовки в коледжі вимогами змінного світу, в якому успішність людини в професійному і соціальному житті визначається рівнем розвитку ключових компетентцій.

Упровадження компетентнісного підходу в коледжі вимагає пошуку особливих організаційних форм, адекватних для формування ключових компетентцій. Вбудовування в методичну систему особистісно-орієнтованих методів

навчання, індивідуалізація, диференціація, застосування проектно-дослідницьких методів сприяє розвитку ключових компетентцій. Серед відомих методів навчання І.П.Смирнов у зв'язку з необхідністю формування ключових компетентностей виділяє наступні:

1. Навчання на основі міждисциплінарної інтеграції.
2. Самостійна навчальна робота студентів.
3. Проблемне навчання і його форми – метод проектів і навчання на основі конструювання.
4. Ділові ігри.
5. Лабораторно-практичне навчання.

Незважаючи на велику різноманітність педагогічних методів і технологій, спрямованих на формування професійних компетентностей студентів у коледжах, на сьогоднішній день, на нашу думку, не вирішено питання створення умов для оптимізації їх застосування в освітній практиці, адекватній компетентнісному навчанню. Проектуючи процес формування професійних компетентностей, ми розглянули умови оптимального його протікання.

Основна мета компетентнісного підходу – підготовка особистості майбутнього фахівця до такого рівня професійної діяльності і до такого рівня особистісного розвитку, що забезпечуватимуть йому комфортне життя в соціумі.

Аналіз досліджень з проблем особистісно-професійного розвитку дає підстави виокремити такі основні напрями застосування особистісно-діяльного підходу в коледжах: розвиток професійної спрямованості і необхідних здібностей; професіоналізація і вдосконалення психічних процесів і станів; вироблення життєвої позиції і конкретизація життєвих планів; підвищення рівня самостійності й відповідальності; зростання рівня домагань у галузі майбутньої професії; етичний, естетичний і духовний розвиток; підвищення питомої ваги самовиховання і формування якостей, необхідних у майбутній діяльності; підвищення ініціативи і творчості; формування психологічної готовності до професійної діяльності.

Завдання викладача коледжу в цьому випадку полягають у наданні допомоги студенту як особі і як суб'єктові процесу навчання в пізнанні себе, самовизначенні, саморозвитку в заданому освітньому програмю напрямі. У психологічній і педагогічній літературі підкреслюється, що досвід особистісної освіти має тільки діяльну форму, тобто якості особи можуть формуватися тільки через відповідним чином організовану діяльність [1]. Тому вважаємо, що компетентнісний підхід має застосовуватись з урахуванням парадигми особистісно-зорієнтованого навчання та діяльнісного підходів, тобто стосовно професійної освіти в коледжах краще говорити про особистісно-діяльнісний підхід, що включає в рівній мірі обидва компоненти.

Особистісно зорієнтований підхід у чистому виді адекватний загальній освіті, в рамках якої не стоїть завдання підготовки учня до певної професійної діяльності. У професійній же освіті студент готується до певної професії, до виконання певного роду діяльності. До цієї діяльності суспільством і професійними співтовариствами висуваються вимоги, які з необхідністю позначаються на змісті навчання.

Формування фахової компетентності шляхом засвоєння певного кола компетенцій у процесі навчання є не лише метою навчального закладу, а особистим завданням кожного майбутнього фахівця. Тому в проектуванні, організації та здійсненні освітнього процесу в системі неперервної професійної освіти порушення розумного балансу в оцінках значущості компетентнісного, особистісного та діяльнісного компонентів може призвести до невинуватених перекосів у підготовці техніків-технологів. Саме тому в нашій практиці ми поєднували всі три підходи.

Кожного студента розглядаємо як суб'єкта педагогічного процесу і в основу його розвитку ставимо його власний суб'єктивний досвід, набутий на початок навчання. Робити затребуваними початкові особистісні утворення студентів покликані навчально-практичні ситуації, обґрунтована послідовність яких і спрямовувалась на формування відповідних компетентностей. В рамках інтеграції компетентнісного, особистісного та діяльнісного підходів застосовува-

лись такі технології навчання: технологія контекстного навчання, метод ділових ігор, кейс-метод, метод проєктів, технологія навчання в співпраці та ін.

На думку багатьох дослідників, професійна компетенція є ситуаційною категорією, оскільки виявляється у суб'єкта в його здатності успішно вирішувати професійні завдання в різних ситуаціях виробничої діяльності на основі наявних загальних і спеціальних знань, умінь і навичок, а також професійно значущих якостей особи. Тому як необхідні умови її формування ми виділяємо ситуації, що моделюють майбутню професійну діяльність суб'єкта навчання. Цей вибір обумовлений тим, що в навчанні ситуація може розглядатися як одиниця педагогічного процесу. Суть освітнього процесу в умовах компетентнісного підходу – створення ситуацій і підтримка дій, які можуть привести до формування тієї або іншої компетенції. Проте ситуація має бути життєво важлива для індивіда, має нести на собі потенціал невизначеності.

Ситуації створюються з метою об'єднання засобів навчання в більш цілісні комплекси впливу на суб'єкта для забезпечення більш різностороннього його розвитку. Ми розуміємо навчальні ситуації як цілісний функціонуючий об'єкт процесу навчання, в якому в діалектичному взаємозв'язку знаходяться конкретне дидактичне завдання, конкретний рівень пізнавальної діяльності студента і конкретний метод викладання.

Численні психологічні дослідження свідчать про те, що зміст навчання може бути включеним у структуру навчальної діяльності студентів лише у формі ситуаційних завдань. Пошук умов і засобів створення навчальних ситуацій, що сприяють становленню професійних компетенцій студентів, привів нас до розгляду можливостей кейс-методу та ділових ігор. Враховуючи психолого-педагогічні розробки науковців щодо названих методів навчання, передовий педагогічний (Г.О.Кравчук, М.В.Кудінов, М.С.Лобур [3] та ін.) і свій власний досвід, ми розробили систему компетентнісно-орієнтованих ситуаційних завдань і ділових ігор, спрямовану на формування в студентів фахових компетенцій. Основою нашого підходу до проєктування змісту системи завдань стала єдність усіх компонентів фахової компетентності (загальних і спеціальних знань, умінь і навичок, професійно значущих якостей особистості), відлагоджена в компетентнісно-орієнтованих ситуаціях.

Система включає предметно-орієнтовані, практико-орієнтовані та професійно-орієнтовані завдання, що використовувались залежно від їх функціонального призначення на різних етапах вивчення дисциплін професійно-практичного циклу. Предметно-орієнтовані завдання виступають засобом формування в студентів сукупності знань з професійно-орієнтованих дисциплін, необхідних умінь і навичок майбутнього фахівця в складі конкретних професійних компетенцій, а також розвитку професійно значущих якостей особистості. Такі завдання будуються на основі ситуацій, що відповідають темам (розділам) навчальної дисципліни. Вони пропонуються студентам у вигляді усного або тестового завдання, практичної або лабораторної роботи, що зазвичай містять наукову суперечність, представлену у вигляді пізнавальної проблеми.

Практико-орієнтовані ситуації виступають засобом формування в студентів системи інтегрованих умінь і навичок, що необхідні для освоєння професійної компетенції фахівця, розвитку в студентів професійно значущих якостей. Вони будуються шляхом відбору таких практико-орієнтованих ситуацій, у яких відпрацьовуються вміння і навички студентів, що є базовими для вирішення професійних завдань, що входять до складу фахової компетентності фахівця. Залежно від конкретних професійних завдань виробничої діяльності практико-орієнтовані завдання можуть бути побудовані:

- на основі відбору ситуацій, що забезпечують освоєння технологічних аспектів виробничої діяльності і спеціальних умінь, що вимагають застосування, і навичок, специфічних для даної професії і спеціальності;
- на основі створення ситуації виробничої діяльності, в яких разом з власне технологічними ставляться проб-

леми організації діяльності, вибору її оптимальної структури, питання управління виробничою діяльністю;

- на основі створення особистісно орієнтованих ситуацій, що вимагають від студента вміння знаходити нестандартні способи вирішення виробничих питань, об'єктивного вибору тієї або іншої позиції у виробничій діяльності або виробничих відносинах, подолання етичних суперечностей, ухвалення рішень по вибору і корекції шляхів підвищення якості праці.

Залежно від ступеня охоплення областей предметних знань практико-орієнтовані завдання можуть бути дисциплінарними, міждисциплінарними і метадисциплінарними. Такі завдання можуть бути запропоновані студентам у вигляді лабораторного або практичного завдання.

Професійні ситуаційні завдання виступають засобом формування в студентів умінь визначати, розробляти й застосовувати оптимальні методи вирішення професійних завдань за видами і рівнями виробничої діяльності. Вони будуються на основі ситуацій, що виникають на різних рівнях здійснення виробничої діяльності і формулюються у вигляді виробничих завдань (доручень). Алгоритм вирішення професійних завдань має передбачати логічно завершений порядок дій, що забезпечує виконання завдань (доручень) на відповідному рівні здійснення виробничої діяльності: операційному, функціональному, кваліфікаційному.

Залежно від виду майбутньої виробничої діяльності професійні завдання можуть бути орієнтовані на вирішення технологічних, організаційно-управлінських і інших питань, а порядок їх виконання може носити репродуктивний або проблемно-пошуковий характер. За ступенем обхвату галузей предметних знань вони також можуть бути дисциплінарними, міждисциплінарними і метадисциплінарними, а за рівнем професійної компетенції – кваліфікаційними, функціональними або операційними.

Кваліфікаційні завдання розробляються на основі вимог до кваліфікації фахівця, охоплюють зміст декількох циклів дисциплін і служать для розробки функціональних і операційних професійних завдань, вони необхідні для освоєння кваліфікаційних професійних компетенцій фахівця. Такі завдання можуть пропонуватися випускникам у вигляді випускної кваліфікаційної роботи.

Функціональні завдання розробляються на основі змісту навчальних дисциплін (модулів), задіяних у формуванні професійних компетенцій на рівні функцій фахівця. Пропонуються студентам на практичному занятті або при курсовому проєктуванні, а також у вигляді контрольних завдань проміжної атестації студентів. Застосування таких завдань необхідне для освоєння функціональних професійних компетенцій фахівця.

Операційні завдання розробляються на основі змісту навчальних дисциплін (модулів), задіяних у формуванні професійних компетенцій фахівця на рівні виробничої операції. Пропонуються студентам на практичному або семінарському занятті, а також у вигляді завдань для поточного контролю знань або проміжної атестації студентів. Їх застосування необхідне для освоєння операційних професійних компетенцій.

Розробка й упровадження в освітній процес ситуаційних завдань дозволили нам зробити висновок про те, що ситуаційне навчання як дидактична система здатне забезпечити цілеспрямоване, поетапне формування і контроль сформованості необхідних фахівцеві професійних компетенцій на основі широкого застосування міждисциплінарних форм і активних методів навчання.

У сучасній школі використовують різні технології, що включають активні методи навчання. Однією з таких технологій є кейс-технологія. Суть кейс-метода полягає в створенні і комплектації спеціально розроблених навчально-методичних матеріалів у спеціальний набір (кейс) і їх передавання студентам.

Кейсом є повний комплект навчально-методичних матеріалів, розроблених на основі виробничих ситуацій, що формують у студентів навички самостійного конструювання алгоритмів вирішення виробничих завдань. Кейс має

максимально достовірно описувати практичну сторону предмету навчання. У рамках одного освітнього курсу доцільно використовувати декілька кейсів, розділяючи курс на відносно незалежні блоки, кожен з яких супроводжується своїм кейсом.

Використання кейс-методу має явні переваги перед простим викладом лекційного матеріалу. Кейс активізує слухачів і дозволяє виконати практичну роботу, розвиваючи аналітичні й комунікативні здібності, залишаючи студентів „наодинці” з реальними ситуаціями.

Студентам пропонують осмислити реальну виробничу ситуацію, опис якої одночасно відображає не лише якунебудь практичну проблему, а й актуалізує певний комплекс знань, який необхідно засвоїти під час розв'язання даної проблеми. При цьому сама проблема не має однозначних рішень.

Кейс-метод виступає і специфічним практичним методом організації навчального процесу, методом дискусій з погляду стимулювання і мотивації навчального процесу, а також методом лабораторно-практичного контролю та самоконтролю. У нім дається наочна характеристика практичної проблеми і демонстрація пошуку способів її розв'язання. Він є найчастіше практично-проблемним методом навчання. Кейс-метод можна представити в методологічному контексті як складну систему, в яку інтегровані інші, простіші методи пізнання. У нього входять моделювання, системний аналіз, проблемний метод, уявний експеримент, методи опису, класифікації, ігрові методи, які виконують у кейс-методі свої ролі.

Будучи інтерактивним методом навчання, метод ситуаційного навчання (кейс-метод) завойовує позитивне відношення з боку студентів, які бачать у нім можливість проявити ініціативу, відчувати самостійність в освоєнні теоретичних положень і оволодінні практичними навичками. Не менш важливо й те, що аналіз ситуацій досить сильно впливає на професіоналізацію студентів, сприяє їх дорослішанню, формує інтерес і позитивну мотивацію до навчання.

Дії в кейсі або даються в описі, і тоді потрібно їх осмислити (наслідки, ефективність), або вони повинні бути запропоновані як спосіб розв'язання проблеми. Але в будь-якому випадку вироблення моделі практичної дії представляється ефективним засобом формування професійних компетенцій студентів.

Перевагою кейсів є можливість оптимально поєднувати теорію і практику, що є досить важливим у підготовці технологів. Застосування кейс-метода дозволяє розвивати навички роботи з різноманітними технологіями приготування їжі. Процес вирішення проблеми, викладеної в кейсі, – творчий процес пізнання, що передбачає колективний характер діяльності. Метод забезпечує імітацію творчої діяльності майбутніх технологів харчового виробництва. Найбільш ефективним, як показали наші дослідження, є включення в навчання мультимедіа- і відео-кейсів.

Висновки. Отже, ділові ігри і кейс-метод дозволяють вирішувати такі завдання, як: розвиток інтересу до професії, посилення мотивації до вивчення професійно-орієнтованих дисциплін, формування навичок із приготування страв, уміння працювати в команді. Це означає, що на заняттях з професійно-орієнтованих дисциплін можна успішно реалізовувати компетентнісний, діяльнісний і особистісно зорієнтований підходи на основі поєднання кейс-метода, ділових ігор, методу проектів і технології навчання в співпраці.

Список використаних джерел:

1. Бондаревская, Е. В. Теория и практика личностно-ориентированного образования / Е. В. Бондаревская. – Ростов-на-Дону : Феникс, 2000. – 325 с.
2. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи : бібліотека з освітньої політики / під заг. ред. О.В.Овчарук. – К. : "К.І.С.", 2004. – 112 с.
3. Лобур М.С. Формування професійно значущих якостей майбутніх молодших спеціалістів сфери харчування / Лобур Микола Сергійович : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. – К., 2006. – 228 с.
4. Штефан Л.В. До питання компетентнісного підходу в професійній освіті / Людмила Штефан // Педагогіка і психологія професійної освіти : науково-методичний журнал. – 2010. – №3. – С.22-28.

The article discusses the problem of formation of professional competence of future technicians, technologists restaurants. It is shown that it can be solved only with a comprehensive restructuring of educational procession the college, which includes the revision of content and methods of vocational-oriented subjects, involving students' independent work.

Key words: competence, professional competence, competence, activity and self-oriented approach.

Отримано: 25.08.2011

УДК 378.011.3

О. В. Слободяник

Кіровоградський державний педагогічний університет ім. В. Винниченка

ІНДИВІДУАЛЬНІ НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНИЦЬКІ ЗАВДАННЯ У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ФІЗИКИ

У статті розглядається роль і місце індивідуальних навчально-дослідницьких завдань у процесі підготовки майбутнього вчителя фізики. Розкривається зміст, структура та норми оцінювання індивідуальних завдань.

Ключові слова: індивідуальні завдання, структура, оцінка, знання, уміння, навички.

Постановка проблеми. Індивідуальна робота як учнів, так і студентів зводиться до виконання відповідних індивідуальних завдань, що відбивають зміст та методику опанування конкретним змістом з даної навчальної дисципліни чи галузі науки і сприяє формуванню окресленого обсягу галузевих знань й одночасно суттєво впливає на розвиток у кожного школяра чи майбутнього фахівця низки таких особливих якостей особистості, як високий рівень самосвідомості, відчуття власної гідності, самостійності, дисципліни, незалежності суджень у співвідношенні з повагою до думки інших людей, здібності до орієнтування у світі духовних цінностей та в ситуаціях оточуючого життя, уміння приймати рішення і нести відповідальність за свої дії, здійснювати вільний вибір змісту своєї життєдіяльності, лінії поведінки, способів та ін., то на звання реального педагога у вищій професійній школі може претендувати далеко не будь-хто, котрий бажає обіймати таку посаду.

У практиці реалізації індивідуальної роботи у навчально-виховному процесі з фізики індивідуальні завдання

можуть запроваджуватися для різних дидактичних цілей: з метою самостійного повторення навчального матеріалу, для відпрацювання умінь і навичок його використання на практиці, для самостійного розширення і розвитку знань, умінь і навичок та самостійного розвитку окремих особистих якостей школяра чи майбутнього фахівця, для контролю (самоконтролю) та коригування (самокоригування) набутих знань, умінь і навичок і відповідно вдосконалення і розвитку компетентностей, що формуються при цьому тощо. Відтак, індивідуальні завдання можуть виступати ефективною формою контролю та самостійної роботи студентів. Такі завдання значно об'ємніші, ніж звичайні домашні завдання та охоплюють матеріал одного або кількох розділів навчального курсу і передбачають застосування студентом набутих знань та практичних навичок. Така форма організації роботи є найбільш прийнятною для розв'язання проблеми самостійної роботи студентів.

Аналіз останніх наукових досліджень. *Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ)* – це вид позааудиторної